

Poronhoitolain tarkistamistyöryhmä

MTK ry:n kuuleminen porojen vähentämistä ja vähentämisen
valvontaa koskevassa asiassa

28.10.2024

Yleisiä huomioita:

- Porotalouden pitää olla mahdollinen elinkeinona ja lainsäädännön muutosten tulee edistää tätä. MTK näkee saamelaisalueen poronhoidon olevan erityisasemassa ja sen toimintaedellytyksiä tulee tukea.
- Lakiuudistuksen taustalla olevat ilmiöt lain noudattamatta jättämisestä sekä puutteellisesta keinovalikoimasta lakirikkomuksiin puuttumisen osalta ovat huolestuttavia.
- MTK pitää nyt tekeillä olevaa lakiuudistusta ja sen valmiiksi saattamista erittäin tärkeänä. MTK tunnistaa myös laajempia muutostarpeita poronhoitolakiin, mutta katsoo, että lain uudistaminen osa kerrallaan on perusteltua.
- MTK pitää tärkeänä, että tehtäessä uudistuksia lakiin, varmistetaan lain tarkoituksenmukaisuus ja siihen liittyvän viranomaistoiminnan resurssit. Lain tulee olla selvä sekä velvoittava ja sen tulee mahdollistaa lakirikkomuksen sanktioiminen sekä sanktion kohdistaminen siihen tahoon, joka lakia rikkoo.

Pykäläkohtaiset kommentit:

- **MTK kannattaa 15 §:än tehtyä lisäystä, jonka mukaan rästiporot eivät kerrytä paliskunnan kokouksessa äänivaltaa.**
 - Muutos tukee lain tarkoituksenmukaisuutta ja vaikuttavuutta sekä paliskunnan sisällä tehtävää päätöksentekoa.
- **MTK esittää, että maanomistajien edustajan (alueellinen tuottajayhdistys / Metsähoitoyhdistys) kuuleminen sisällytetään myös uuteen 21 §:än. Lisäksi selkeyden vuoksi poromäärän vähentämistä koskeva toimenpide tulisi sisällyttää HKS:ia koskeviin säännöksiin, jotta turhilta viittauksilta vältyttäisiin.**
- **22 §: MTK pitää tärkeänä sitä, että paliskunnan päätökset ovat toimeenpantavissa mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta. Lisäksi olisi tärkeää löytää keinot estää ilmeisen perusteettomien valitusten tekeminen kuluriskittä.**

Pykäläkohtaiset kommentit:

- **22 a §:** ” Jos vähennyksiä ei ole kaikilta osin suoritettu 2 momentissa tarkoitettuna aikana, paliskunnan tulee pitää osakaskohtaisesti kirjaa viivästyneistä vähennyksistä. Tiedot vähentämättä jääneistä poroista säilytetään viiden vuoden? ajan.”
 - > **Tällainen pororästien nollaamatta jättämisen mahdollistava kirjaus lakiin on tulkinnanvarainen ja turha. Lain tulee olla yksiselitteinen ja siinä tulee olla toimivat keinot sen varmistamiseen, että lakia noudatetaan sekä selkeät sanktiot lain noudattamatta jättämisestä.**
- **22 a §:** ”Jollei poronomistaja vähennä porojensa määrää paliskunnan päätöksen mukaisesti, paliskunnan hallitus voi päättää, että paliskunta suorittaa vähentämisen poronomistajan puolesta.”
 - > **Mikäli lakiin tällainen kirjaus tehdään, on myös kyettävä varmistamaan, että Paliskunnat noudattavat sitä. Tähän mennessä näin ei ole ollut.**
- **22 b §?** Mikä on tämä pykälä, johon useassa kohdassa viitataan?

Pykäläkohtaiset kommentit:

- **43 §:** Määrättyjen vähennysten tekeminen porokarjan luovuttamisen edellytyksenä on hyvä lisäys ja tukee lain ja paliskunnan tekemien päätösten vaikuttavuutta.
- **47 §:** Maanomistajien kannalta keskeisiä kriminalisointeja olisivat ehdotettujen lisäksi esim. laissa säädettyjen aitaamisvelvollisuuden sekä porojen viljelysmailta poistamista koskevan velvollisuuden laiminlyöminen.

Pykäläkohtaiset kommentit:

- **52 §:** ”Lapin aluehallintovirasto (jatkossa Ruokavirasto) voi määrätä paliskunnan tai paliskunnan osakkaan, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, asian laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa.”. ” Lapin aluehallintovirasto (jatkossa Ruokavirasto), voi tehostaa 2 momentissa tarkoitettua paliskuntaan kohdistettua määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty teetetään paliskunnan kustannuksella.”.
 - > **Miten määritellään asian laatuun nähden riittävä määräaika? Kirjauksen tulisi olla täsmällisempi.**
 - > **Onko edelleen olemassa riski, että paliskunnan päätöksiä ei noudateta ja muut osakkaat joutuvat siitä kärsimään? Tämän estämiseksi pykälä voisi olla myös kirjoitusasultaan suoraan paliskunnan osakasta velvoittavampi.**
- **52 a §:** Lisäys on hyvä ja se tehostaa lain noudattamista. MTK katsoo kuitenkin, että on syytä tarkentaa sitä, missä vaiheessa rästiporojen saamat vasat (oikeammin ylipäättään yli suurimman sallitun pääluvun olevat vasat) otetaan huomioon rästiporoina.
 - Tämä on kriittistä, kun otetaan huomioon ylilaidunnuksesta aiheutuva kuormitus ja sen tuomat haasteet.

Pohdintaan:

- Saamelaisten kotiseutualueella on tarpeen varmistaa saamelaisen poronhoidon tulevaisuus vapaine laidunoikeuksineen alueella poronhoidon ollessa selkeästi perinteinen elinkeino. MTK pitää kuitenkin tärkeänä, että yksityismailla tämä tapahtuu yhteistyössä maanomistajien kanssa ja myös heidän sekä heidän harjoittamien elinkeinojen tarpeet sekä tavoitteet huomioiden.
- Kun otetaan huomioon petojen aiheuttama paine poronhoidolle ja suuret petovahingoista valtiolle koituvat kustannukset, on aihetta pohtia, onko syytä siirtyä eteläisemmällä poronhoitoalueella karjatalousmaisempaan elinkeinonharjoittamiseen.
 - Muutosta tulisi pohtia mm. eläinten hyvinvoinnin lisäämisen näkökulmasta. Lisäksi kun otetaan huomioon seikat, kuten lisäruokinnan tarve, poro-onnettomuudet sekä porojen hakeutuminen muuhun erityiseen käyttöön otetuille alueille, toimintamallien kehitys voisi tuoda helpotusta poronhoitajien arkeen eteläisellä poronhoitoalueella.
- MTK kannustaa selvittämään ja pohtimaan mahdollisia poronhoidon arkea helpottavia teknisiä ratkaisuja ja siten parantamaan elinkeinon kannattavuutta viemättä kuitenkaan sen kulttuurista omaleimaisuutta.
- Markkinoiden kehittäminen tukemaan elinkeinoa sekä kansallista petopolitiikkaa.